

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Одеська юридична академія»
Кафедра криміналістики

Серія «Навчально-методичні посібники»

О. П. Ващук

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ОСОБИСТОСТІ

Навчально-методичний посібник

Одеса
2017

УДК 343.9:343.148.33+343.148.2
В 235

Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 2 від 27.11.2017 р.)

Автор:

Ващук О. П. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія».

Рецензенти:

Гловюк І. В. – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шевчук В. М. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, заслужений юрист України.

Ващук О. П.
В 235 **Психофізіологічна діагностика особистості** : навч.-метод. посіб. /
О. П. Ващук. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 108 с.

ISBN 978-966-916-428-5

У навчально-методичному посібнику розглянуто теоретичні та практичні питання психофізіологічної діагностики особистості, зміст невербальної інформації у психофізіологічній діагностиці особистості, методику проведення психофізіологічної діагностики особистості. Посібник укладено на основі чинного законодавства України, наукової криміналістичної і психофізіологічної літератури та емпіричних й статистичних даних. У посібнику визначені питання лекційного матеріалу, запропоновано плани проведення практичних занять, види самостійної роботи, а також рекомендовані нормативні та наукові джерела.

Навчально-методичний посібник розрахований на викладачів та студентів вищих навчальних закладів, науковців, юристів-практиків та практиків інших галузей знань.

Дана публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом (Ф70/193-2017 (0117U003832)) Державного фонду фундаментальних досліджень.

УДК 343.9:343.148.33+343.148.2

ISBN 978-966-916-428-5

© Ващук О. П., 2017
© НУ «Одеська юридична академія», 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	9
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	10
ЛЕКЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ	12
ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ: ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ, РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	28
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	79
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	82
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	85
1. НОРМАТИВНА ЛІТЕРАТУРА:.....	85
2. НАУКОВІ ДЖЕРЕЛА:	89

ВСТУП

Психофізіологія як наука має фундаментальні досягнення для дослідження людини та відповідає завданням кримінального провадження щодо встановлення обставин події, що мала місце. Висновок експерта є джерелом доказів у кримінальному (ст. 84 КПК України), цивільному (ст. 76 ЦПК України), господарському (ст. 73 ГПК України) та адміністративному (ст. 72 КАСУ) процесах, психофізіологічна експертиза регламентується Інструкцією щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України та наказом про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних дослідженью.

Навчальна дисципліна «Психофізіологічна діагностика особистості» розкриває теоретично сконструйовані методи виявлення, фіксації, зберігання, оцінки, класифікації психологічних і фізіологічних якостей та властивостей особистості, практику їх діагностування та використання в кримінальному провадженні. Основою дисципліни є знання у сфері психофізіології, предметом

якої є вивчення фізіологічних і психологічних основ людської діяльності та поведінки людини у зовнішньому середовищі й знання у сфері криміналістики, судової експертизи і кримінального процесу. Також широко застосовуються техніко-технологічні знання при роботі з інструментальними методами діагностики особистості.

До методології психофізіологічної діагностики особистості відносяться конкретні методики вивчення психофізіологічних якостей і властивостей особистості, обробки, дослідження та оцінки отриманих результатів. При цьому напрями теоретичних розробок психофізіологічної діагностики визначаються практикою їх застосування. Грунтуючись на загальних засадах психофізіологічної діагностики особистості формуються специфічні методи проведення опитування також із застосуванням поліграфа.

Навчально-методичний посібник з дисципліни «Психофізіологічна діагностика особистості» розроблений для студентів ВНЗ III–IV рівня акредитації за освітньою програмою підготовки «Бакалавр» і «Магістр», спеціальність «Право». Також посібник розрахований на науковців, юристів-практиків та практиків інших галузей знань.

Метою навчальної дисципліни «Психофізіологічна діагностика особистості» є формування у студентів наукових уявлень про основи психофізіології особистості; принципи обробки інформації у центральній нервовій

системі; функціонування нейронних механізмів сенсорних процесів; стани і емоції особистості; зберігання, обробку, відновлення, мислення та їх співвідношення з зовнішніми адаптерами та розуміння існуючих сучасних психофізіологічних досліджень особистості та можливостей їх застосування.

Завданнями навчальної дисципліни «Психофізіологічна діагностика особистості» є:

- ознайомлення з основами сучасних психофізіологічних досліджень;
- засвоєння теоретичних основ та методологічних особливостей застосування синтезуючого підходу до дослідження психофізіологічних якостей і властивостей, станів особистості;
- ознайомлення з сучасними методами діагностики психофізіологічних якостей і властивостей, процесів і станів особистості;
- засвоєння принципів функціональних систем, процесів та станів, теорії нейронних мереж, модульних та детекторних основ організації головного мозку;
- оцінювання й характеристика психофізіологічних якостей та властивостей, процесів та станів особистості;
- застосовування деяких методів діагностик психофізіологічних процесів і станів особистості на практиці.

Методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійна (в тому числі, індивідуальна) робота.

Лекційне заняття передбачає розгляд теоретичних основ психофізіології особистості, розкриття змісту найбільш загальних та вузлових категорій діагностування особистості, виокремлення різних видів інформації, основних методів та прийомів реєстрації станів та процесів.

Самостійна робота передбачає самостійне опрацювання (усне, письмове) студентами теми або її частини, яка не розглядається під час лекційного чи практичного заняття під керівництвом викладача. Індивідуальна робота є частиною самостійної роботи, і включає написання студентами реферативних доповідей та повідомлень за темами дисципліни.

Практичне заняття полягає у закріпленні лекційного матеріалу і матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, у додатковому вивченні та розкритті найбільш проблемних питань, в набутті навичок застосування різних типів психофізіологічних діагностик особистості на практиці та в розв'язанні прикладних завдань дисципліни.

За результатами вивчення дисципліни «Психофізіологічна діагностика особистості» студенти мають:

знати: теоретичні та методологічні основи діагностики особистості; наукові засади психофізіологічної діагностики особистості; місце та значення вербальної інформації під час психофізіологічної діагностики особистості; місце та значення невербальної інформації під

час психофізіологічної діагностики особистості; зміст невербальної інформації під час психофізіологічної діагностики особистості; значення застосування верифікації та валідації інформації під час психофізіологічної діагностики особистості; методики проведення психофізіологічної діагностики особистості; методики проведення психофізіологічної діагностики із використанням поліграфа;

вміти: формулювати мету і завдання психофізіологічного діагностування особистості; досліджувати якості та властивості особистості; характеризувати психофізіологічні процеси та стани; аналізувати психофізіологічні процеси та стани; визначати за психофізіологічними показниками ступінь функціональної напруженості організму; формувати висновки щодо чинників та наслідків психофізіологічних процесів та станів; застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності та методики для визначення психофізіологічних станів і характеристики особистості за допомогою інструментальної діагностики.